

ERDÉLYI GAZDA

AZ
ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ

ERDÉLYI KERESKEDELMI TÁRSASÁG

Irodája: Kolozsvár, Petőfi-utca 7. szám, földszint. Telefon: 158. szám. Levélcím:
Erdélyi Kereskedelmi Társaság, Kolozsvár, Petőfi-u. 7. sz. Sürgőny cím: Erdélyi
Gazda, Kolozsvár.*

Felkéri az erdélyrészi állattenyésztő bir-
tokos gazdákat, hogy eladó haszonállataik
(igás ökör, tinó, borju stb.) minőségét és
mennyiségét hozzá sürgősen bejelenteni
sziveskedjenek, mivel a királyhágón túli
uradalmak részéről

a vételre rendkívül sok megbi-
zás érkezett.

Cséplőgépek, rosták, ekék és boronák, zsá-
kok, ponyvák, olajok stb.

legjutányosabb és legmegbízhatóbb
beszerzési forrása.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1010

„Grand Prix“ (a legnagyobb kitüntetés)
a párisi világkiállításon.

Alfa Separator R. J.

Iroda és gyár: Budapest, VI., Lomb-utca 11.

Tejgazdasági Gépgyár.

Szállít tejgazdasági eszközöket és gépeket!

Tehénészetek, tejgazdasági telepek, tejszövetke-
zetek berendezése!

Mindig friss sajtoltó por és folyékony oltó!

Több mint 560 első díj!!!

Évi gyártás kb. 60,000 Alfa-Laval separator.

Arjegyzékkel, költségvetéssel, utbaigazítással
készséggel szolgálunk.

1018

Májerszky Barnabás

gépgyáros Nyiregyházaán

készít sok évi tapasztalatok nyomán mint specialista

Viznyomásu olajsajtókat,

Olajmagzúzókát egyszerű s több hengerrel,

Olajmagpörkölőket gőz- és tűztűtésre,

Olajfinomító gépeket s az olajgyártással kapcsolo-
latos minden berendezést.

Eddigi kivétel 120 telep üzemben. 1093

THOMAS-SALAK

a legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágya az összes
kalászosok és kapások alá, valamint a rétekre. Hatása
éppen oly gyors, de tartósabb, mint a szuperfoszfáté. Ezen
kitünő műtrágyát úgy a foszforsav, mint citromsavban
oldhatóság és porfinomság szavatolása mellett pontosan és
lelkiismeretesen szállítja

Kalmár Vilmos BUDAPEST,
VI., Teréz-körút 3.

a Thomassalakgyárak, Berlin, vezérképviselője a magy.
korona országainak területén. 1130

Óvakodjunk a
hamisításoktól
és csakis csillag

védjeggyel
ellátott zsákokat
vegyünk át.

Minden zsák ólomzárral és tartalomjelzéssel van ellátva.

MALOM-

BERENDEZÉSEK,

1066

OLAJSAJTÓK-

ES GÉPEK,

KONKOLY-

VALASZTÓK

KAPHATÓK **GRAEPEL HUGÓ** GÉPGYÁROSNAÁL.
BUDAPEST, V., VÁCZI-ÚT 40-46.

Horosz és Kupás

ezelőtt Meskó Z.

Kolozsvár, főter 19. szám.

UJ! Női divat, vászon és confectio üzlet. UJ!

Ajánlják a mélyen tisztelt közönségnek egész ujonnan berendezett különlegességgel raktárukat. — Rendkívüli nagy választék. — Olcsó árak. — Figyelmes kiszolgálás. — Minták bérmentve. — Tennis flanellek 15, 18, 20 kr. Női blouzok, szoknyák, Czibelin gyapjukelme 120 cm. széles 75 krtól. — Gyermekekruháskákban gyári raktár. 1212

HERMANN E.**VARRÓGÉPEK!**

Varrógép és kerékpár nagy raktára

Kolozsvár, Egyetem-utca 6.

Ujonnan berendezett mechanikai műhelyekben minden mechanikai javítások olcsón, gyorsan és pontosan eszközölködtetnek.

Egy valódi családi Singer varrógép himzőkészülékkel ellátva 30—50 frtig. Egy karikahajós 65—80 frtig. Egy Central Bobbin 86—90 frtig. Eredeti Hove C. Wheler & Wilson D. 12, Manufacturing & C. New-York, Balkara Cylinder stb. A varrógépek kedvezménye: Heti vagy havi részletfizetésre is vásárolhatók.

Gépeimért 10 évig felelek.

Egy új kerékpár angol villával 70—90 frtig. Kerékpár köpeny 4—6 frtig. Kerékpár tömlő gumi 2 frt. 30 krtól 3 frtig. Kerékpár csengő 35 krtól 1 frt. 50 krig. Kerékpár acetilén lámpa 2 frt. 50 krtól 5 frtig stb

Csakis készpénzért. 1109

Ganz és Társa vasöntő és gépgyár részvénytársaság

LEOBERSDORF. BUDAPEST. RATIBOR.

Városi üzlet Budapest, Ferencziek tere 2.

Ajánlja:

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) darálás-, felbontás-, kiörlés- és simára örléshez, önműködő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és

egyéb malomgépeit, mint felvonókat, szitákat, szállítócsigákat-, zsákfelvonókat-, detacheurök- és egész malomberendezéseket.

Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és electromos hajtással.

Elektromos világítási és erőátviteli telepeket. Mindennemű kéregöntvényt.

Bánki rendszerű benzin és petroleum motorokat és locomobilokat.

1017

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 nagy díjjal és 8 aranyéremmel kitüntetve

BABÓS és TÁRSAI

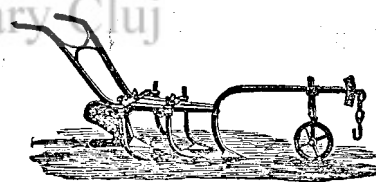
vaskereskedése

Kolozsvárt, Deák Ferencz-út 25. szám.

Gyári nagy raktár mindennemű gazdasági gépekben, villamos öngyújtóval ellátott Benzinmotor és Lokomobilok, Gőzmotor cséplőkészletek, szabadalmazott gölyös perselyű kézi és jargányos cséplőkészletek, Gabona-rosták, Trieurök, Szecska- és

Répa- és Kukorica-morzsolók, szabadalmazott „MONTANIA DRIL” sorbavető gépek, Fagerendelyes és Sack-rendszerű ekék stb.

Gépszíj, Gépolaj Tovota gép' enőcs és mindennemű technikai cikkek. Gabona-zsákok, Vizmentes ponyvák, OLAJ- és PORFESTEKEK, Hollandi Kencze (Firniss) és mindennemű lackok. Pormenésítő olaj, LINOLEUM és BOROSTYÁN PADLÓLACK. Tűzmentes PÉNZ- és KÖNYV-VASSZEKRÉNYEK gyári raktára. Rézgálicz stb.

Gyors és pontos kiszolgálás. Vidéki megrendéseket gyorsan elintézzük.

Tisztelettel

BABÓS és TÁRSAI.

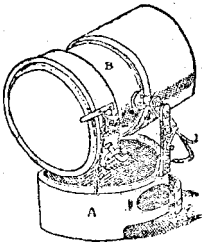
1199

Az ezredéves országos kiállításon millenniumi nagy éremmel, a szegedi és pozsonyi mezőgazdasági kiállításokon 3 ezüst éremmel kitüntetve.

Legújabb szerkezetű, tengelyen fordítható vagy vasfűtő kazánházból kiemelhető

gyümölcs-, törköly- és borseprű-lepároló készülékek

cszefrekeverővel vagy anélkül, minden alaku pálinkafőző-üstök, 2 csőves sisakkal, csőves-, kigyó- vagy hengeralaku hűtővel; mindennemű gyári rézműves berendezéseket, konyhai rézedény- és üstöket legjobb kivitelben jutányos áron szállít

Gállik Lajos

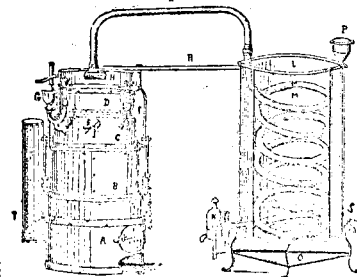
rézművesmester üzlete

BUDAPEST,

VII. ker., Nyár-utca 15. sz.

Régi fémek becseréltetnek és megvétetnek.

1196

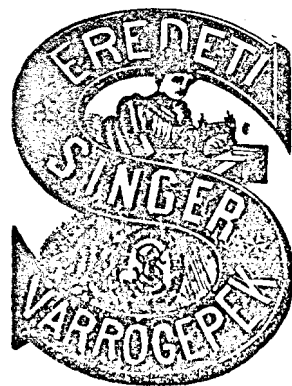
Páris 1900. Grand Prix! (328. sz.) Páris 1900. Grand Prix!

Eredeti Singer-varrógépek házi használatra

és minden ipari célra.

Nagy tartósság! Egyszerű kezelés! Magas szolgáltatási képesség!

Ingyenes oktatás a divatos műhímzésben is. — Varrógépekhez való elektromotorok minden nagyságban. Különleges varrógépek zsákvarrásra, zsáktömésre, zsákfoltozásra és szegésre. Erőhajtány berendezések a legújabb és legbevéltabb szerkezetben.

Temesvár
1891.
Aranyérem!

Singer Co.

Debreczen
1894.
Arany oklevél.

varrógép részvénytársaság,

Kolozsvár, Jókai-utca 3. 1132

Brassó, Kapu-utca 23. szám. Maros-Vásárhely, Széchenyi-tér 25. szám. Agrár bank-épület. N.-Szeben Vasút-utca 5. sz.

Kinek ugy egyszerű, BUTORRA

* * * * * valamint a legdiszesebb * * *

1202

van szüksége,

jó és szolid minőségben, olcsó árban, jótállás mellett,

szerencsétlense látogatásával 34 év óta fennálló butorgyári raktárainkat, hol mindenről meggyőződhetik.

Maros-Vásárhelyen: Széchenyi-tér 41. sz.

Kolozsváron: Unió-utca 5. szám.

MESTITZ MIHÁLY és FIAI

cs. kir. udvari szállítók butorgyára.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Egy elfeledett határozat. <i>Éber Ernő</i>	531
A magyar középbirtok helyzete. II. <i>Tőke Béla</i>	533
Ujabb szérumtalálmány a sertésvész ellen. <i>R. H.</i>	534
Sikeres küzdelem a baromfragályok ellen. <i>Ritzer György</i>	535
Friss szőlő térlé való eltétele. <i>K. Ö.</i>	535
Hogyan szedjük, válogassuk és csomagoljuk az eladásra kerülő gyümölcsöt. <i>Várady József</i>	535
Vadgesztenye és makk mint háziállataink eledele. <i>Krémedits Ödön</i>	536
Tárca:	
Igazságok a gyakorlati gazda életéből. I. <i>Milhofer Sándor</i>	532
Kisebb szakközlemények.	536
Vegyes közlemények.	536
Hirdetések.	

(1002.)

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udvari MAGKERESKEDÉSE

BUDAPESTEN,

VII., Rottenbiller-utca 33. szám.

VI. ker., Andrassy-ut 23. szám.

= A gazdák figyelmébe =

ajánl: arankamentességre állami-lag ólomzárolt luczernamagot és biborherét, továbbá káposzta-repcét, muharmagot, tarlórépamagot, fehér kölesmagot, pohánkát, mustármagot, lóbabot, őszi bükkönyt, őszi borsót, szösös bükkönyt (*Vicia villosa*), raffiaháncsot, mindent legelsőrendű minőségben, a legjutányosabban.

Vesz: mindenféle gazdasági magot bármely mennyiségben. =

Ajánlatok minták kíséretében kéretnek.

Egy elfeledett határozat.

Bizonyára nemcsak közgazdasági érzéketlenségünk, hanem a közéletünk gerincéig ható politikai válság is oka annak, hogy nem vagyunk képesek a megélhetésünket közvetlen közelről érintő kérdésekkel behatóan, alaposan, komolyan foglalkozni. Elfeledve, megoldatlanul hevernek közgazdasági problémáink akár csak egy lomtárban a kimustrált szerszámok. Mire ezekre a kérdésekre — melyeknek megoldása ma még gazdasági életünk javítására lenne képes hatni — rá kerülne a sor, addig vagy nem lesz már mit mívelni velök, vagy el lesznek már azok rozsdásodva, pusztulva.

Ez a szokásos s a viszonyok alakulása által csak fokozott közgazdasági indolencia lehetett az oka annak is, hogy olyan kevés figyelemben részesítette közvéleményünk az osztrák gazdák egy hatalmas érdekszövetségének figyelemre valóban méltó állásfoglalását és határozatát. Oda se figyeltünk, rá se hederítettünk az osztrák mezőgazdasági szövetkezetek általános kötelékének arra a múlt hónapban egyhangúan elfogadott határozatára, hogy: »Los von Ungarn!« — »El Magyarországtól!« Azzal ne áltassuk magunkat, hogy csak a gyűlölet sugallata ez a hadüzenet s hogy ez a riktó határozat hatástalanul elhangzó kiáltás csak. Nem, az osztrák gazdák gyűlölettel szaturált határozatában is van okos számítás s ez a határozat egy olyan köteléknek határozata, melyben Ausztria 3120 mezőgazdasági szövetkezte foglal a Magyarországgal való vámszövetség ellen állást.

Maga a határozat súlyosan eshetik tehát latba a gazdasági kiegyezés nehéz problémájánál; de érdekes részleteiben is ránk nézve. Szövege a következő:

„Tekintettel arra:

hogy Ausztria és Magyarország két teljesen különböző gazdasági terület;

hogy az osztrák mezőgazdaság termelési viszonyait tekintve képtelen a magyar túltermeléssel sikeresen versenyezni, miáltal az osztrák termények értékesítése mind nehezebbé válik;

hogy az összes nyugoteurópai államok agrárvámokkal igyekeznek magukat megvédeni, melyek különösen Magyarország ellen is irányítvák, a vámszövetség követke-

tében azonban Ausztriát is sújtják és hogy ezáltal a hatalmas védővamos mozgalom által Ausztriának nemcsak a nyugati mezőgazdasági kivitele lesz sújtva, hanem a mezőgazdasági terményeknek belföldi piaca az eddiginél még inkább lesz veszélyeztetve;

hogy a Magyarországgal való gazdasági közösség Ausztriára óriási terheket ró, melyek Magyarország egyoldalú gazdasági rendszabályai (?) folytán indokolatlanul nőnek évről-évre;

hogy az osztrák nemzetgazdák nem zárkozhatnak el tovább annak beösmérése elől, hogy minden kísérlet a külföldi mezőgazdasági versenynek vámintézkedésekkel való leküzdését illetőleg az osztrák termelésre nézve mindaddig nem járhat a kívánt sikerrel, míg a magyar terményeknek sokkal nagyobb behozatala ellen közbenső vámokkal nem védekezünk;

hogy a vámsorompóknak Magyarországgal szemben való föllállítás az osztrák mezőgazdaságnak meg fogná adni a természetes termelési föltételeket, a belföldi piacot biztosítaná, az osztrák gazdáknek vásárlóképességét az osztrák ipar javára fokozná, kedvezőbb kereskedelmi szerződéseket tenne lehetővé és megadná a hasonló viszonyú közép- és nyugoteurópai országok között köthető vámszövetség lehetőségét;

hogy az osztrák ipar, melynek érdekében állítólag tartatik fönn a vámszövetség Magyarországgal, most — mint az ipari körök nyilatkozatai igazolják — belátta már (?) hogy a jókori vámelkülönítés Magyarországtól ipari érdek is, hogy tehát a legfontosabb gazdasági tényezők Ausztriában ebben a gondolatban egyetértenek;

hogy Magyarország némely fogyasztási cikkekre nézve már külön vámterületet létesített és még több cikkekre nézve akar létesíteni;

hogy végre a magyar illetékes tényezőknek Ausztriával szemben újabban tanusított magatartása és eljárása a gazdasági különválást már a közel jövőben elkerülhetetlenné fogja tenni;

az »Ausztria mezőgazdasági szövetkezetek általános köteléke« külön osztrák vámterületnek föllállítását és a Magyarországtól való teljes elszakadást sürgős szükségességnek tekintti és fölhívja az illetékes testületeket, hogy egy Magyarország ellen irányuló osztrák autonom vámtarifát dolgozzanak ki.»

Nem lehet szándékunk most annyi szó és annyi írás után azt fejtegetni, hogy mennyire nincs igaza ennek a határozatnak, mikor a közös vámterület minden előnyét nekünk adományozza és minden hátrányát magának vindikálja. Az természetes, hogy

bizzuk a

„Magyar Mezőgazdák Szövetkezetére“

Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

Kívánatra gazdáknek bérmentve küldetnek meg a Terményértékesítési Feltételek.

• • Terményeink • •

értékesítését

Erőtakarmanycikk

beszerzését

Ausztriában a mezőgazdaság, nálunk az ipar az, amely a külön vámterületben nagyobb prosperálást lát. Az tehát érthető is, ha ott a gazdák, itt az iparosok a a külön vámterületért lelkesednek. Csakhogy meg kell odaát érteni azt is, hogy az osztrák mezőgazdaság fejlődik a közös vámterületen is, az osztrák iparnak pedig — mert nem mond ám igazat a határozat — óriási érdeke a közös vámterület. Sokkal nagyobb érdeke még a mi mezőgazdaságunk érdekénél is. A határozatnak az osztrák iparra való hivatkozása tehát csak szemfényvesztés, aminthogy balgaság azt állítania, hogy az osztrák gazdák vásárlóképesységének fokozódása képes lenne az osztrák ipart kárpótolnia — sajnos — csaknem egészen rászorult magyar fogyasztás elvesztéséért. Az osztrák ipar nagyon is jól tudja, hogy mi az ő érdeke s ezért aztán a gazdasági tényezők odaát se értenek egyet a külön vámterület kívánásában.

De — mint mondtuk — nem akarunk vitatkozni, mert bármily nyomós legyen is a szövetkezetek szava, az osztrák ipari körök nagyobb súlya úgy is a közös vámterület serpenyőjét fogja lenyomni. A határozatból azoban magunk részére egy hasznos tanulságot mégis szereztünk s ez az, hogy terményeink értékesítésének keressünk Ausztrián kívül is piacokat. Mert nem elég piac erre csupán Ausztria a közös vámvonalon belül, de annál inkább szükséges más piacok fölkeresése, megismerése és megszerzése arra az időre, mikor a vámközösség fölbomlik, mikor Ausztrián nézve nemcsak a vámsorompókkal, de az örökös gyűlölséggel is elválasztott külön vámterület lesz.

Szervezni kell termelésünket és értékesítésünket már most, hogy mi ne legyünk Ausztria fogyasztó piacára szorulva, aminek következménye lesz, hogy Ausztria élelmezésénél a mi termésünkre lesz szorulva. Eddig megelégedtünk azzal a mérsékelt haszonnal, amit Ausztria vámmentességével és közelségével gazdáinknak juttatott. Ez a haszon aránylag könnyen, kényelmesen és biztosan jutott nekünk és éppen ezért nem gravitáltunk terményeinkkel nagyobb mértékben a vámkülföld piaci felé, ahol talán nagyobb fáradsággal, talán kockázattal, de nagyobb haszonnal tudtuk volna nem a közös vámterület, hanem ami jóval több — Magyarország terményfölöslegét elhelyezni.

A tavalyi lóhermagcampagne, az ideai gyümölcskereslet, a baromfiak és termékeinek folytonosan növekedő kereslete világosan elénk állítják, hogy a külföld, vagy csak Németország is, melyet mi ösmerünk s mely minket ösmer, sokkal jobb árakat fizet, mint Ausztria s ha termelésünket szervezve oda rendszeres kivitelre törekednénk, egy teljesen biztos gazdag és nagy piacot nyernénk meg számunkra, ami által függetlenné tehetnénk magunkat Ausztriától.

Emlékezhettek a tavalyi évről arra, hogy a német magkereskedők hogyan keresték és hogyan fizették meg lóhermagunkat; az idén el van hazarészünk árasztva német kereskedőkkel, akik a kitűnő erdélyi almákért ígérnek valóban jó árakat: ime két cikk, melyet ha gazdáink megfelelő minőségben termelnének és kereskedőink a kellő agítással helyeznék el Németországban, valóban bőséges jövedelemhez juttatnának. De ezen a két cikken kívül is és Németországon kívül is kitűnő piacok ki-

nálkoznak termelésünknek. Még távolról sem értük el azt a baromfi- és tojás produkciót, melylyel az óriási angol piac igényeit ki lehetne elégíteni.

Franciaországból évenként érkeznek hozzánk zöldségre és főzelékre irányuló keresletek. S ezeknek a kívánásoknak nem tudunk eleget tenni, mert a kellő mennyiségű és minőségű terményeket nem állítják elő gazdáink, kereskedőink nem elég élelmesek ott, ahol nekünk hasznot lehetne szerezni s azért vagyunk kénytelenek az osztrák piacokat túlszűfolni és elrontani, holott egy kis fürgeséggel egy kevés utánjárással más országok több hasznot nyujtanának nekünk.

Az az elkeseredett harc, mely a gazdasági kiegyezés körül ez évben folyt, anélkül hogy már befejeződött volna és az osztrák gazdáknak idézett határozata megjelöli azt az irányt, melyet gazdasági politikánknak követnie kell. Ennek az iránynak a célpontja a vámkülföld piacainak meghódítása a magyar termékek számára Föltétlenül úgy kell berendezkednünk, hogy a most kötendő vámszövetség lejárta után a külfölddel való intenzív összeköttetésünk nélkülözhetővé tegye gazdasági termelésünknek Ausztriától, hogy mezőgazdasági kivitelünk megszűnésének veszélye nélkül is függetlenítsük magunkat Ausztriától s így megszerezzük mezőgazdaságunknak az ipari fejlődéssel szükségképpen kibontakozó legbiztosabb és legelőnyösebb belföldi fogyasztópiacot.

De a végzetes baj: ki gondolhat most közgazdasági kérdésekre?!

Eber Ernő.

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ TARCAJA.

Igazságok a gyakorlati gazda életéből.

Irta: Milhoffer Sándor.

I.

1. Egy szántás egy kenyér, két szántás két kenyér, három szántás három kenyér, hat szántás vakarcs.*
2. Annyit szánt, amennyit megfogasz; csak őszi szántásod maradjon fogaslatlan.
3. Ősziszántás, féltrágya.
4. Vakbarázda, nem barázda.
5. Gaztól, sártól folyton tisztítsd az eke kormányát; csak úgy fordítjuk az ekét.
6. Ősziszántásnak nem kell őszzel a fogas.
7. Ősziszántásnak érdes legyen a barázdája.
8. Őszszel nedves földet is szánthatsz.
9. Ha ekéddel keskenyvet forgatsz, porlaszt, ha széleset, fordít.

* Helylyel-közzel az életben gyakrabban (szinte közmondásszerűleg) használt mondásokat is felvettük, amelyeket a gyakorlati gazda szintén nagyon megszívlelhet.

10. Gyeptörés, tarlószántás, vetőszántás — sekélyszántás, de az őszi szántás mindig mély szántás.

11. A jó gazda ősziszántás után egész aratás utánig nem szánt mást mint ugart, vagy takarmányföldet: tavasszal vetés alá csak akkor szabad szántani, ha az idő kényeszerit rá.

12. Aratás után szánt azonnal.

13. Aratáskor csomóid sorba rakd, hogy a sor között minél hamarabb szánthass.

14. Legelőd, réted, herésed, búzád tavasszal megfogasold.

15. Ökör szánt a zab alá, de lovaddal etesd.

16. Ki mélyen szánt, bőtermést lát.

17. Ha a földed csalod, magad csalod.

18. Sekély szántás, csekély aratás.

19. Az eke csinálja, a fogas adja a búzát.

20. A szántások egymást keresztezzék.

21. Fekete mély földből fehér kenyér jő fel.

22. Az ekevas is ad kenyeret: mennél mélyebbre megy, annál többet ad. De a ki kapzsi, s nem fokozatosan mélyít szántásról szántásra, hanem egyszerre hatol le mélyen, az, míg a felhozott vad föld meg nem szelődül, semmit sem kap.

23. Az eke azt gazdagítja, aki tud vele banni.

24. Ki nem szánt jól, gazt arat.

25. Ha trágyát veszel, a termésed növeled.

26. A méztrágyázás az apát gazdagítja, de a fiát szegényíti.

27. Kötött földet ritkábban trágyázz, de erősan.

28. Könnyebb földet gyakrabban trágyázz, de gyengébben.

29. Mútrágyát csak az használjon, aki tud vele banni.

30. Mélyen alászántott trágya nem sokat használ.

31. Minden hulladék, trágya: de a magtári söpredák nem az.

32. Sok takarmány, sok trágya.

Sok trágya, nagy termés.

33. Megszenesedett trágya nem dicséri a gazdát.

34. Ha veszed az istállótrágyát, vigyázz, hogy el ne gázosítsd vele a vetést: aki eladja a trágyáját, az nem gondol azzal, hogy milyen, csak mennél több legyen: söpredéket s ocsut is ráhord. Azért is vett trágyát csak zöldtakarmány vagy kapás alá használj. A zöld takarmányt virágjában lekaszáld, s így

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank

Részvénytársaság.

Kolozsvárt, Mátyás kir.-tér 7. sz., saját házban.

1007. II.

Törlesztéses és közönséges **jelzálogkölcsonöket** nyujt hosszabb, vagy rövidebb időre Kolozsvárt, valamint megyei székhelyeken fekvő **bérlőházakra** és bárhol fekvő **földbirtokra**.

Az ügyleteket a leggyorsabban és legelőnyösebben bonyolítja le s a kölcsönöket minden levonás vagy külön díj nélkül készpénzben fizoti ki.

A magyar középbirtok helyzete.

II.

A mai viszonyok között anyagilag sokkal jobb helyzetbe kerülne a középbirtokos, ha eladná birtokát, hiszen vételárának kamatai egymaguk megközelítenék a föld termékei értékesítéséről származott összes hasznot s azonfelül szabad rendelkezést biztosítanának a földbirtokától megvált tulajdonosnak egész munkaképessége fölött, a melyet azelőtt teljesen lekötött volt a gazdálkodás. Kamatra elhelyezett földbirtoka pénzürtékének évi járulékát élvezve a volt birtokos inség, s a kivándorlás esélyeitől. Haszonélvezve biztos helyen őrzött vagyona mindig egyforma magas kamatát, úgy rendezhetné be magát, hogy vagyonaállagának csak kamatait fogyasztaná, míg vagyonaának alapállagát érintetlen épségben fentarthatná. Nem úgy van ez a magyar középbirtokosnál. Az olyan esztendő, a melyben tisztességgel megérdemelt jövedelemre nem tud szert tenni, nem tartozik a nagy kivételek közé s a mellett folytonos és állandó kockázatot visel. A gazdasági üzem fentartásának költségei készletekben, munkabérekben, beruházásokban, nagy kiadásokat követelnek meg! A jó évjárat reményében szívesen előlegezi ezeket a gazda. Bizik abban, hogy pótolva lesznek aratáskor, s hogy a termelési kiadásokon felül méltányos jutalomba fog részesülni. Megtörténik azután, ha rossz az évi termés, hogy beruházási költségei sem térülnek meg. Mit tegyen akkor? Hisz élnie is kell valamiből; s mi tévő legyen az esetben, ha véletlen szerencsétlenség károsítja? Pedig mennyi ennek a lehetősége: kiüthet gulyájában a marhavész, tűz hamvaszhatja el kuriáját, vizáradás okozhat károkat, megnőszülhet, vagy pert veszíthet el . . . honnan fedezze e rendkívüli kiadásokat? A rendes földjövdelemből nem lehet. Elmaradhatlan következménye ennek a birtok megterhelése s ezzel a mezőgazda vagyoni válsága. A kényszerhelyzetbe jutott magyar mezőgazda kénytelenül ily esetben vagyona tőkeálladékát megtámaszni s adósságba keveredik, hacsak nem állanak kivéte-

lesen készpénz alapok rendelkezésére; mihelyt pedig egyszer adósság terheli a birtokot, megkezdődik vagyoni dekadenciája. Fokról fokra száll alá a nemesi birtokos vagyoni függetlensége s az adóssággal terhelt vagyonalap többé tehermentessé nem válik. A mai viszonyok közt a birtokos nem képes az egyszer vállalt adósságot a földjövdelemből letörleszteni s az évek folyásával csak újabb terhek járulnak a régiekhez. Nyilvánvaló ez. A szerencsétlenség az évek során valamilyen alakban feltétlenül elhalad minden birtok felett. Nincs ez alól kivétel. Ez rendkívüli költségekhez tesz szükségessé. Hol találja ennek fedezetét a birtokos, a ki, ha igényeit a legszükségesebbre korlátozza is, családjával birtoka jövedelméből a mai gazdasági viszonyok mellett jó évjáratokban is épen csak hogy meg tud élni társadalmi állásához méltóan¹ és fölöslegre szert tenni ugyszólván soha nem tud? Jön ugyan néha kivételesen egy-egy igen jó esztendő s félre lehetne tenni valamit, de hányan teszik meg (?), akkor is többnyire elköltik leg-többben egész jövedelmüket. Végre is nem lehet hibáztatni ezért a magyar középbirtokost. Annyi a rossz esztendő s oly kevés a jobb, hogy nem csoda, ha föllélegzik és sietve ragadja meg az ilyen kinálkozó alkalmat. Kisebbségben fenyűzési kiadások, melyek kedvessé teszik s lovak vásárlása, vendégeskedések, utazások redukálják a jövedelem fölösleget s ezekkel pusztul a gentry elem vagyonsága.

Pusztul a független középbirtokos elem! Már nem tarthatja magát hosszú ideig. Hiszen már most is e rendnek nagy többsége annyira el van adósodva, hogy birtokának jövedelméből adósságainak kamatait is alig képes törleszteni. Országszerte hanyatlak vagyonsága. Közeleg az a kor, midőn a középbirtokos osztály egészen le fog tűnni és a hivatalnok karban elhelyezést nem találó tönkre ment birtokosok csoportja lesüllyed a

¹ Általánosan elterjedt vélemény nálunk, hogy a társadalommal szemben mindenkinek s így a földbirtokosoknak is vannak bizonyos társadalmi kötelezettségei, melyek alól ki nem vonhatják magukat.

proletárok tengerébe. Nem tulás ez! A gazdálkodás jövedelmezősége annyira bizonytalanná vált nálunk, hogy a középbirtokos osztály letűnése soká nem késhetik.

A magyar középbirtokos gazda a végegyezészet előestéjét éli. A munkabérmagasság, kivándorlás, munkáshiány, szocializmus, a rossz árviszonyok s az egyre sulyosodó adóteher nehéz válságba sodorták ezt az osztályt s ha jönni talál gyors egymásutánban 2—3 rossz termés, vagy másféle természeti csapások torlódnak össze, az ezernyi esélytől veszélyeztetett gazdasági megsemmisüléstől. Még az államkormány sem segíthet rajta; hiába halljuk hangoztatni, hogy hivatott volna a középbirtokos osztály még hosszú időn át Magyarország vezető elemét képezni, s hogy kár arról beszélni, miképpen lehetne helyettesíteni a középbirtokot s inkább azon kell lennünk, hogy azt megtartsuk és erősítsük² végromlása elhatározott dolog. Fennálló kereskedelmi szerződéseink folytán beállott árviszonyok mellett kötött kezekkel tehetetlenül kénytelen tűrni az államhatalom vezetősége, mint száll alá fokozatosan és folytonosan a középbirtokos elem, közvagyonosodás. Szeretne segíteni, próbál segíteni, mi haszna (!) a középbirtokosság jólétét a mostani rendszer mellett megalapítani nem lehet, mert ahhoz, hogy megéljen, birtokának jövedelme aránytalanul kevés, ha egyáltalán lehet a középbirtokán átlagos jövedelemről mai nap szólni.³ Néhol nem lehet. A rossz évek egymást követik s minden szorgalom és igyekezet dacára felidézlik a birtokos tönkjét.

Teőke Béla.

² Darányi Ignác m. kir. földmivelésügyi miniszter 1900. márc. 14.: «Magyarország vezető elemét még hosszú időn át a középbirtok és a középosztály van hivatva képezni . . . és ennek sorsa a törvényhozásra s az országra közömbös nem lehet . . . Ne arról beszéljünk, hogy a középbirtokot mi által és miképpen lehetne helyettesíteni, hanem arról, hogy miképpen lehet ezt megtartani és erősíteni.»

³ A veszteséggel záródó évek egész sorozata követi néhol egymást sma nap a középbirtokon való gazdálkodás ép ezért egy neve a szerencsejátéknak. Rossz és jó termések egész önkényesen sorakoznak egymás mellé.

a gaz sem hozhat magot; a kapásból pedig kiirtod a gazt.

35. Olvasd meg hány szekér trágya megy földedre: annyit hordj rá, a mennyit te akarsz, illetve a mennyit a földed megkíván, ne pedig a mennyi véletlenül oda jut.

36. Gabona alá ne trágyázz.

37. Trágyázott dohagy jó termést ad.

38. Trágyás elővetemény után rendszeren jó gabona terem.

39. Minden huladékot használhatsz trágyának, ha gaz-mag nincs benne.

40. Mennél több a trágyád, annál jobb a termésed.

41. A trágyát kupaczban ne hagyd sokáig kint a földön.

42. A trágyát azonnal teregend szét a szántó földön.

43. A trágyát mennél előbb szántsd alá.

44. Trágyadombod tiprasd meg gyakrabban marháddal.

45. A trágyadomb lehetőleg árnyékos helyen legyen, hogy a trágya mennél kevésbé száradhason ki:

46. A trágyadombod partos helyre helyezd, hogy az esetleg összegyülemű víz alá ne folyhason.

47. Ha csak lehet, trágyadombod homokra ne tedd merl az ily helyen altalajba megy sok trágyalé s így rád nézve örökre el vész.

48. A rossz földed trágyázd, de a jot se hanyagold el.

40. A földet a gazda lábnyoma hizlalja.

50. A föld csak akkor táplál, ha te is táplálsz.

51. A föld a trágyát ép úgy megkívánja, mint az állat a takarmányt.

52. Trágyadombod sebase száradjon ki; vagy trágyalével locsold, vagy ha az nincs, úgy vízzel.

53. A ki nagy termeléseket akar, annak három dolog kell, trágya, trágya, trágya.

54. Csunya a gané, de szép cipó terem utána.

55. Sohasem bir a gazda túl sok trágyát elő állítani.

56. A trágya hig arany.

57. Korai vetés ritkán csal. Késői ritkán fizet.

58. Tulsürü vetés nem fizet, csak szalmát ad.

59. Összel porba, tavasszal sárba vess.

60. Gazos vetés, rossz gazda.

61. Ha ocsút vetsz, gazot aratsz.

62. A mint vetsz, úgy aratsz.

63. A ki nem vet, nem arat.

Bármilyen az akarat.

64. Ha tiszta vetést akarsz, tiszta magot vess.

65. Tavasz gabonád márciusban vesd el (ha lehet).

Hogy aztán fizessen a majd gazdag kereszttel.

66. Takarmányt trágyába vess.

67. A mint sorba vető géppel vethesz, ne vesd azt szórva.

68. Homokba rozs, agyagba búza.

69. Megdölt vetésnek üres a kalásza.

70. Zsizsikes mag, nem vetőmag.

71. Gazos magból, gazos a vetés.

72. Pácolt buza nem ad üszkös termést.

73. Üszkös buza nem vetőmag.

74. Korai vetés ritkább lehet, késői sűrűbb.

75. Ha rossz magot vetettél, jó termést hiába vársz.

76. Ocsút csak darálva etess, különben gazos lesz — a vetés.

77. Rögös földbe ne vess, munkáld azt meg először jól.

78. Konkoly ott is terem, ahol nem vetik.

Mindennemű, vízben oldható és szavatolt beltartalmú **műtrágyafélék**, ugymint: csontiiszt és ásványi **szuperfoszfátok**, valamint a tavasz vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu szuperfoszfátok és chilisalétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

Zalathnai Kénkovand-Ipar Részvénytársaságnál

Központi irodája: BUDAPESTEN, IV. ker., Mária Valéria-u. 7. sz., a hová a rendelések és mindennemű kérézősködések intézendők. Rendeléseket készséggel elfogad és közvetít az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya. A gyár árjegyzéke lapunk minden számában található!

Ujabb szérumtalálmány a sertésvész ellen.

A sertésvész rendkívüli ragályossága és gyakran krónikus lappangó lefolyása nagyon megnehezítik annak leküzdését és a mindeddig rendelkezésünkre álló ojtóanyagoknak se sikerült a sertésvész ellen hatásosan működni, vagy annak terjedését jelentősebben korlátozni.

A sertésvészt ugyan egy határozott baktérium idézi elő, amely akárminő fertőzött állományból lett légyen is véve, górcsövileg és tenyészetileg tökéletesen egyforma, mégis a baktérium protoplasmája, mint azt *Ostertag* és *Wassermann* tanárok kimutatták, nem tekinthető biológiai egységes tömegnek, hanem egyes, ingadozó együtthatókból áll az. A sertésvész baktériumok törzsei közt levő finom különbségek megértése végett *Wassermann* a magasabb rendű növényekkel hasonlítja össze ezt a jelenséget és utal a *tölgy* közös fajára, melyhez a kéreg, a lomboszat, szín stb.-nél mutatkozó különbségek szerint számos alfaj tartozik.

Ennek következtében azonban az immunizáló kísérleteknél rendkívül nagy nehézségek torlódtak az útba, mert használható szérum nyerése céljából lehető sok kulturtörzset kellett egyazon baktériumspéciesnek fölhasználni. Hosszú évekig folyt fáradságos munka után úgy látszik mégis sikerült a ragálykutatásban oly kiváló érdemeket szerzett *Ostertag* tanárnak *Wassermann* tanárral együtt a gyakorlatnak védőképes szérumot adnia.

Tekintettel arra a nagy gazdasági jelentőségre, mely a sertésvész elleni védőoltásban elvitathatatlanul meg van, a szász tartomány mezőgazdasági kamarája mindjárt teljes figyelmére méltatta ezen ojtásokat és lehetővé tette, hogy az a szérum a tartomány gazdáinak malacojtásra ingyen, idősebb állatok ojtására pedig a legalacsonyabb, előállítási áron rendelkezésükre álljon.

Folyó év januáriusának végére küldte meg a bakteriologiai intézet az első polyvalens szérumot, és azóta egészen július 1-ig 25,670 ccm. szérumot használtak el ojtásra.

A berlini állatorvosi főiskola egészségügyi intézete által összeállított jelentések alapján az összes eszköztelt ojtások eredménye a következő volt:

7842 beojtott malacból	
elhullott	8.0%
kényszervágotott	0.6 "
sinylődő maradt	5.4 "
meggyógyult	86.0 "
2215 beojtott idősebb sertésből	
elhullott	0.5%
kényszervágotott	2.0 "
sinylődő maradt	1.5 "
meggyógyult	96.0 "

Megjegyzendő, hogy az illető állományok, melyekben ez ojtások eszközteltettek, mind fertőzve voltak.

Még kedvezőbbben hangzanak a júniusban 2227 malacojtás eredményéről beérkezett jelentések. E szerint az 1227 beojtott malacból 2018 egészséges maradt, 123 állat elhullott; ezekből azonban 57 db. már az ojtás idejében erősen beteg volt, úgy, hogy az ojtás után csak 66 darab pusztult el sertésvészben. 66 beojtott sinylődő maradt, ezekből azonban 13 malac gümőkóros volt. Ezek szerint az alábbi eredménytáblázatot lehet összeállítani:

A beojtott állat	Azok száma	Egészséges maradt	Elhullott	Az ojtás idejében nagy beteg volt	Elhullás az ojtás dacára	Sinylődők	Ezek közül gümőkóros	A sinylődők valódi száma
Malac	2227	90.5%	5.5%	4.7% az elhullottakból	3%	3%	19.7% a sinylődők-ből	2.4%

A számos, az állatorvosi ojtási jelentéshez csatolt kísérő irat közül, mint az ojtóanyag hatékonyságára jellemző, megemlítendő az, melyet egy *Conrad* nevű állatorvos küldött, aki közli, hogy egy tenyésztő D. helységben, ahol néhány száz malac a legjobb eredményel lett beojtva, azt hitte, úgy a többi malac a széptavaszi időben ojtás nélkül is jól fog gyarapodni. A be nem ojtott malacok

közül azonban oly sok pusztult el, hogy az illető gazda sürgősen kérte az ojtás folytatását.

A sertésvész elleni ojtásokat bármily korú állatoknál lehet eszközölni és minden egészséges sertésnél köröszülvihető, mely a sertésvész fertőzésének ki van téve, és pedig mindenekelett malacoknál, melyek fertőzött ólakban születtek, és sertéseknél, melyek kivülről hoztattak az ólakba.

Ezek az ojtások tehát ép úgy mint az orbánc elleni ojtások első sorban, *védőoltás* számba mennek, tehát már megbetegedett állatok beojtásától el kell tekinteni és szakértő bevonásával a következő eljárás ajánlatos a sertésvész elleni közdelemben:

1. *Malacok beojtása életük első napjaiban.* Tudvalevőleg ezek legfolyékonyabbak a ragályra és attól leginkább pusztulnak;

2. Malacok utóojtása az anyuktól való elválasztásnál (mert akkor a változott takarmányozási- és életmód következtében nagyobb a fertőzés veszélye.)

3. Minden ujonnan beállított egészséges állatnak védőoltása.

4. Minden nyilvánvalóan és súlyosan beteg állat eltávolítása.

5. Alapos kitisztítása és fertőtlenítése az ólaknak és eszközöknek, stb. mihelyt beteg ségi tünetek már nicsenek.

6. A beojtott egészséges sertéseknek a fönnebbi pont szerint kezelt ólakba való elhelyezése.

Könnyű megbetegedéseknél ajánlatos a megbetegedett állatokat gyors és állatorvosi kezelés alá adni hogy esetleg gyógyító ojtási legyen eszközölhető.

Adja a magyar gazdák jó sorsa, hogy ez a szérum a további alkalmazásnál is ilyen jónak bizonyuljon, mert talán ez lesz az a szer, mely tenyésztésünket a pusztító sertésvésztől megmenti. Kívánatos lenne, hogy a földművelésügyi kormány és illetékes szakköreink figyelemmel kísérjék ezt a dolgot, hogy amint biztosnak vehető a siker, nálunk is haladéktalanul munkához lássanak.

R. H.

79. Ne sajnáld a vetőmagot a földtől, mert ha kevés a mag, kevés a termés.

80. Mutasd meg a vetésed, s megmondom, milyen gazda vagy.

81. A milyen a vetés, olyan az aratás.

82. Csak olyan földet vess be, amelyikbe a vetőmagot jól be lehet munkálni.

83. Kalásztost kalászos után ne vess.

84. Buzát vessél ugarba, vagy takarmány, kapás, esetleg repce után.

85. Földednek legalább is fele része mindig takarmánnyal legyen bevetve.

86. A legszebb magot hagyd vetőmagnak.

87. Kétszerest ne vess, mert az kétszer érik; külön vess buzát, külön rozsot.

88. Későn vetett buza későn jó csirába.

89. Korai vetés, jó vetés.

90. Sekélyen gyökerező növények vetése váltakozzék a mélyen gyökerezőkkel, vagy pedig eladásra szánt termény váltakozzék takarmánynövényekkel.

91. Rossz vetésből kevés a kereszt.

92. Önmaga után semmit se vess.

93. A korai vetés többnyire jobb, de az idejében megadott biztosabb.

94. Korai vetés rendszeren nagyobb terméseket adhat, mint a késői.

95. Jó magot gyengébb minőségűvel ne keverj; ha mindkettőt el akarod vetni, úgy tedd meg azt külön-külön.

96. Vetőgéppel csak oly földbe vess, a mely jól elő van készítve.

97. Zárt vetés hamarabb szenved a szárazságtól, mint a sorba vetett.

98. Sorba vetésnél kevesebb mag kell, mint a szórt vetésnél.

99. A csírás mag nem vetőmag.

100. Túlcsűrű vetés megdül, ritka elgazosodik.

101. Csak akkor legeltesd a vetésed, ha okvetlen szükséges.

102. Őszi takarmányborsó után még vetetsz csalamádét.

103. A takarmányt sűrűn vedd.

104. Ha vetőgéppel vetsz, mindig vizsgál a vetőgép csoroszlóját, hogy be ne duguljon.

105. Ha vetésed kikelésekor hibákat találasz, foltozd be utólag.

106. Gazos földben gaz terem.

107. Mindenütt terem, de nem egyformán.

108. A föld terem, de a gazda termel.

109. Azt termelj, ami teremhet.

110. A takarmánynemek közül a csalamádé húzza meg legjobban a földet.

111. A csalamádé adja egy bizonyos területről a legnagyobb termést.

112. Ha Szent György napján akkora a vetés, hogy a holló elbújhatik benne, úgy jó termést várhatni.

113. Inkább arass zsengezen,

Mintsem hogy túl éretten.

114. Ha sárga éréskor aratsz,

Szép lesz a búza mit kapsz.

115. Takarítsd be korán mindig a kepeket. A munkát ilyenkor éjjel se kimélded.

116. Takarmányod ne hagyd megvénülni, mert megfásodik.

117. Virágzás után fás lesz a takarmány.

118. Rögös földön sokat lehet kalászolni.

119. Piros búza, fehér árpa, zöld rozs.

Az ily termés a gazdára nem rossz:

Esőverte fakó búza, csírás árpa

[meg rozs,

Ez már aztán a gazdának sok

[szerencsét nem hoz.

120. Fekete földben terem a jó búza, homokban rozs meg burgunya.

121. Hantos földben terem a jó búza: az olyanban, melyben nincs hant, például tőzezes földben ocsu terem.

122. Ritka vetésnek vékony az aratása.

123. Rövid szalmájú gabonát zsüpkötéllel köss kévébe.

124. A takarmányt virágjában kaszálj; így kapod a legjobb minőséget.

125. Virágzás után kaszálva több lesz a takarmány, de rosszabb.

126. Ha termésed aratás után megázik, mindig kevesebbet ér, mintha szárazon takarítod be.

127. Rossz gazdának rossz a termése.

128. Rosszabb földben nem bokrosodik úgy meg a búza, mint a jobban.

129. A vetőgépbe ló való, ökor az ekébe.

(Folytatjuk.)

SÁRGA KRISTÓF fehérnemű és vászonraktárában Kolozsvárt, Deák-Ferenc-u. (Belközép) 3. sz.

A legnagyobb választékban és a legjutányosabb árban kaphatók:

Férfi, női és gyermek fehérneműk és harisnyák.

Különlegességek: dus választék minden kivétel divatos férfi és női ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kézlők- és finom zsebkendőkben.

Elvállal kiházasítási vagy magán szükségére kívánt mindenféle fehérneműk pontos elkészítését, kitérő szabás

Szőnyegek minden fajtában és minőségben, u. m.: szalonn-, fali-, futó-, ágyelibe-, és pamlagnszőnyegek továbbá valódi **Linoleum** minden szélesség és nagyságban.

és jó összeállításra legnagyobb figyelem fordítottatik.

Valódi késmárki londamaszt asztalmű 25% gyári áron alól kapható.

Hazai pokrécok, utazó- és gypaju-takarók a legolcsóbbtól a legfinomabbig.

Amerikai önműködő ablak-függönyök (roletták) minden nagyságban kaphatók!

1008.

Sikeres küzdelem a baromfiragályok ellen.

Nagyon gyakran olvassuk szaklapjainkban, hogy a baromfiragályok — difteritisz, kolera, pestis — elleni küzdelem eredménytelen s a ragály föllépése esetén a fertőzött állomány kiirtása tanácsos.

Persze ez a radikális kúra aztán a kellő fertőtlenítéssel hamar célhoz vezet. Akinek kicsiny baromfiállománya van, az még könnyebben követheti ezt a tanácsot. Néhány állatnak az elpusztulását még csak el lehet viselni. De vajjon nagyobb, értékes állományoknál is oly könnyen lehet ezt a kúrát körösztil vinni? Vajjon a kivétel nem lenne-e egyértelmű ezrek elvesztésével, sőt néhol a tenyésztő tönkjével? Hány tenyésztő hagyott már föl a tenyésztéssel, miután a ragályok következtében ezeket vesztett! Mint a Damokles kardja lóg baromfi tenyésztésünk fölött a ragályok veszélye és akadályozza meg ennek a jövedelmező tenyésztési ágának kellő fejlődését és prosperálását.

És hát valóban nem lenne más eszközünk a küzdelemben, mint a kiirtás radikális kúrája? Az orvosok tárbázában valóban nem lenne egy szer se, mely a fertőző anyagoknak mérgefogát kirántaná és a ragályt megtörné?

Hat éves, részben saját részben idegen állományokban szerzett tapasztalatok alapján állítom, hogy igenis van ilyen szerünk. Ez az orvos szer egy higanyos, a *sublimát* — Hydrarg. bichlorat corros.

Tudvalevő dolog, hogy a sublimát a legjobb antisepticum; 1:1000 arányú vegyületben minden hasadó gombát megöl. Ilyen oldatot tehát ha beadunk az állatnak, a garatban, gyomorban és belekben levő hasadó gombákat is bizonyára megöli; azonkívül a sublimát a gyomorból illetve a belekből mint higanyoxid-albuminát a vérbe átmenve ott ugyancsak megöli a gombákat. Miután továbbá kis sublimát mennyiségek az anyagcserét előmozdítják, a vörös vértestecskék száma növekedik, ennélfogva ezen adagolások a fertőzött állat egész szervezetére kedvezően foghatnak.

Azt kellett tehát kipróbálni, milyen hatása van a sublimát adagolásnak a baromfiakra.

Első kísérleteim az 1897-iki évig nyulnak vissza.

Égész nemes *minorka*-törzsemet difteritisz támadta meg. Mindjárt azzal kezdtem, hogy az orrlukákat és a torkot 0.1%-os sublimát oldattal ecseteltem; a megbetegedett szemeket pedig 0.1%-os fehér praecipitát kenőccsel kezeltem. Azután az oldatból a garatba csöpögtettem egy keveset s ezt az állat lenyelte. Miután semmiféle rosszulletet nem észleltem, az adagot napról-napra növeltem. 10–15 gr. oldatot a tyúkok még egészen jól elbírtak.

Miután minden egyes állatnak külön való kezelése nagyon fáradságos lett volna, egyszerűsítettem az eljárást, amennyiben a sublimát oldatot a megbetegedett állatoknak ivóvizükben nyújtottam és a lágy takarmánnyal elkevertem. A tyúkok mindkét alakban szívesen vették föl és semmiféle mérgezési tünet nem volt észlelhető. Sőt ellenkezőleg, a sublimát kitűnően hatott rájuk és emellett a kezelés mellett egy héten belül meggyógyultak.

Ez a kísérlet megmutatta, hogy

1. a tyúkok a sublimátot 1:1000 oldatban mint italt, hét számra jól elbírták,
2. hogy a tyúkoknak vele való több napi itatásával a baromfidifteritisz elmúlik.

Ez időtől kezdve a difterias állományokat ezen módon kezeltetem és még beteg csirkéknek is minden hátrány nélkül, látható eredménnyel volt az oldat adható.

Mikor aztán a folyó év tavaszán a baromfikolera két községben több állomány között, behurcolás következtében fellépett, megragadtam az alkalmat, hogy a sublimát hatását ennél a ragálynál is kipróbáljam. És miután az inficiált állományok zárlat alatt tartattak, ez egészen könnyű dolog is volt. Az elzárt baromfiaknak egyetlen itálul sublimát oldatot adattam. Egy sublimát pastilla, mely 1 gramm sublimátot tartalmaz, 1 liter vízben feloldatott, s ez az oldat szolgált a baromfiaknak ivóvizül, a folyadék eltisztátlanodásának megakadályozása céljából ajánlatos, hogy azt ne lapos edényekben, hanem fazekakban adják és hogy föl ne döntessenek, dróttal erősítsük az ól falához. Pléhedényeket nem szabad használnunk, mert azokban a sublimát felbomlik.

Itt is vonakodás nélkül vették fel az állatok az italt és szinte egycsapásra megszűntek a rögtönös elhullások a betegeskedő törzsek között. Csak két, a kúra megkezdésekor már halálos beteg állat pusztult el és pepig mindjárt a kúra kezdetén. A többiek már 24 óra múlva észlelhető volt a javulás. A homályos, sötét tarajok újra megpirosodtak, a tollazat vissza nyerte fényét, az állatok eleveket lettek s néhány nap múlva teljesen meggyógyultak. A kezelés teljes 8 napig tartott. Mellesleg későbbi utófertőzést az inficiált trágya által megakadályozandó, minden este, miután a baromfi elült, az ól padlója forró 6%-os szóda oldattal öntözött meg és így a betegségnek csirája itt is elpusztított.

Az alkalmazott gyógyító eljárásnak eredménye általános és minden állománynál egyformán jó volt. A sublimát tehát kitűnő, baromfi nézve teljesen ártalmatlan gyógyító szere a baromfi kollerának. Hogy a baromfi pestis gyógyításánál is alkalmazható-e azt gyakorlatilag ki nem próbáltam, mindenestre föltehető azonban, hogy ezzel a ragályl szemből is sikerrel járna.

A leirt eljárás által a diphteritisnél és a koleránál elért siker arra ösztönözi tehát a tenyésztőket, hogy ezeknek a ragályoknak kitörésénél, de sőt már az első gyanus jelenségeknél is az egész állományt hasonló eljárásnak vessék alá. A kezelés költségei igen kicsinyek.

A ragályok igen gyakran idegenből hozott állatokkal hurcoltatnak be. Ha tehát a behurcolás ellen akarunk védekezni, mindenképp el kell távolítani és oly tenyészetekből való behozataltól őrizkedjünk ahol az állatok összezsúfolva tartatnak és így a fertőzésnek igen kivannak téve. Ha azonban mégis idegen állatokat hozunk be ne eresszük azokat saját állományunkhoz mindaddig a míg azoknak teljes ragály mentességökről meg nem győződünk tartjuk azokat vesztégár alatt, kezeljük azokat elővigyázatból mint gyanus állatokat, mint betegeket és vessük őket alá tehát a sublimát gyógykezelésnek.

Ritzer György.

Friss szőlő télre való eltétele.

Nem egészen új dologgal állunk szemben, de kipróbált ténynyel, amint ezt a szőlőkonzerválást ajánljuk.

Hallottam már többektől, hogy náluk a dolog nem sikerült; azonban egy igen nagy, országos hírű szőlősgazda Kamenicán, már évek hosszú során át így konzerválja télire a szőlőt s magam is már két ízben tettem ki-

sérletet és az mind a kétszer kitűnően sikerült.

A dolognak kárát vallotta, az bizonyára abban követte el a szarvashibát, hogy rosszul válogatta meg a fajokat; mert mint tudjuk, nem minden fajt lehet eltartani.

Az eljárás a következő:

Ha a szőlő teljesen megérett, úgy leszűreteljük és pedig oly módon, hogy a fűrt fölötte és alatt egy egy darab venyigét is levágunk éles késsel, óvakodván, hogy a fűrtöz magához hozzá érjünk s azt lapos kosárba szénarétegre helyezzük úgy, hogy egyik fűrt a másikkal ne érintkezzen s a szemek hamva lehetőleg rajtuk maradjon.

Most olyan, elég világos kamrákba rak-tározzuk el a fűrtöket, hol azokat napsugár nem éri, de friss levegőt kaphatnak. Itt polcokra vaskarikákat erősítünk, a melyek 25 centiméter mély s mintegy 10 centiméter szárnnyal, közönséges üvegből készült edényeket tartanak, körülbelül 45 fokú szög alatt szárnnyalukkal fölfelé irányozva. Legalkalmasabbak e célra a henger alakú befőttes üvegek.

Ezeket az üvegeket lehetőleg csó- vagy folyóvízzel két harmadrész tartalmukig megtöltjük s a vízbe, hogy az meg ne romoljék, só- vagy faszenet teszünk.

Ezekbe az edényekbe dugjuk bele a szőlő-fűrtök venyigéit alsó részükkel lefelé, — s mert a venyigéket már eleve nem vágjuk egyenlő hosszúra egy-egy üvegbe három fűrtöt is elhelyezhetünk a nélkül, hogy azok egymással érintkezzenek.

Természetes dolog, hogy úgy a szüretelés alkalmával, mint később is, a fűrtöket szorgalmasan meg kell tisztogatnunk a rothadt és esetleg másféle okból hibás szemektől és hogy az elpárolgó vizet mindig frissel kell feltöltogetnünk.

Ily módon a szőlő venyigéjében a nedv-keringés továbbra is fenmarad s az a fűrtöt annyira táplálja, miként annak szemei a legcsekélyebb mértékben sem fonnadnak össze, hanem teljesen dúzzadtak maradnak egész télen át.

Szükséges néha kénegőzellel fertőtlenítenünk a kamrát s egy egy edény oltatlan meszet benne tartatunk, a melyet, ha az szétmálott; frissel helyettesítünk.

Szokták néha a fűrtöket akkor mingyárt meg kénezeni, mikor azokat leszedték; ez azonban nem szükséges.

A legfőbb dolog az, hogy alkalmas fajokat válasszunk ki s azok egészségesek legyenek és különösen ne tömöttek, mert a tömött fűrt nagyon hajlandó a rothadásra, bármilyen módon iparkodjunk is azt konzerválni.

Különös figyelmet kell arra is fordítanunk, hogy darazsak ne szorúljanak be a kamrába összel, mert csak megszűrik a szemeket s a megszűrt szemek okvetetlenül megromlanak.

A ki kellő mennyiségű szőlőt konzervál ily módon, az szép jövedelmet biztosíthat magának, aránylag csekély fáradság mellett télen át s tőke befektetése is csak egyszer van, a midőn az állványokat felállítja.

K. Ö.

Hogyan szedjük, válogassuk és csomagoljuk az eladásra kerülő gyümölcsöt?

Az olyan gyümölcs, melyet fáról ráznak le, rendkívül sokat veszít értékéből, mert csaknem mind többé-kevésbé megsérül s ezért télire el nem tehető. Ugyanily mértékben értéktelenednek el az éretlen, foltos, stb. gyümölcsök is. Ha a gyümölcs

ELSŐ MAGYAR TEJGAZDASÁGI GÉP- ÉS ESZKÖZGYÁR

FUCHS és SCHLICHTER BUDAPEST, VI., Jász-utca 7. szám.

Tejszövetkezeti berendezések kézi erő- és gőzhajtásra, úgyszintén mindennemű tejgazdasági gépek és eszközök a legjobb kivitelben és legjutányosabban szállítva Teavajat határtalan mennyiségben veszünk.

Árjegyzék és költségvetés ingyen és bérmentve.

leráztatik és azután két minőségbe osztályoztatik — mint az nálunk még sok helyen történik — akkor eladásra kerülés esetén a jobbik minőség értéke csak harmadrangú, a rosszabbik minőségnek pedig kereskedelmi értéke nincs is. A rázott gyümölcs, ha az a legkitűnőbb asztali fajta is, értékben nem éri el az okszerűen szedett közepes fajtájú gyümölcs harmadik klasszisát sem.

Ajánlható tehát, hogy minden gyümölcsstermelő, aki tekintélyes mennyiségű asztali gyümölcsöt produkál és akar eladni, komolyan lásson hozzá, hogy gyümölcse a kellő érettségi fokon gondosan leszedessék, szalmával stb. vel bélelt kosarakba összegyűjtve tető alá vétessék, ott rakásokba öntessék ki és csak mintegy 24 órai fekvéshagyás után kell több minőségi osztályba kiválogatni.

A kiválasztásnál általában a következő szabályokat kell figyelembe venni, amely szabályok a kereskedelem által elfogadott osztályozásnak felelnek meg és különösen az osztrák és német gyümölcskereskedők igényeihez simulnak.

1. *Diszpeldányok (Kabinetstüčke)* közé csak a legnagyobb, a fajtának tipikus formáját mutató, foltnélküli és súlyos darabok sorolhatók.

2. *I. osztályú asztali gyümölcs (Tafel-früchte I. Qualität)* a foltnélküli, szépen színezett, szép formájú hibátlan és csaknem legnagyobb egységű gyümölcs.

3. *II. osztályú asztali gyümölcs (Tafelobst II. Qual.)* az épp oly tulajdonságokkal bírók, mint az I. oszt.-ba sorozottak, azonban amelyek nem oly súlyosak, vagy rendelkezésszerűt mutatnak színben, vagy formában.

4. *III. osztályú, vagy hordóárú (Fassware)* olyan gyümölcs, mely még egészséges, megfelelően érett, kevésbé foltos és kevésbé súlyos.

5. A frissgyümölcskereskedelemben már nem, azonban a technikai földolgozásra alkalmas (*Mostware*) a tulajdonságaira nézve a a főnti osztályokba nem sorozható, de még nem rothadt gyümölcs.

A diszpeldányok közé, az I. és II. osztályba soroltaknál megkiválogatják, hogy a szár sértetlenül meglegyen, a fölületen ujjak lenyomata ne lássék. A gyümölcsök fölületét a természet finom viaszréteggel vonja be, amely a gyümölcs szép fényét adja, a rothadási baktériumokat és penészgombákat a behatolásban gátolja s a gyümölcsnedvesség gyors elpárolgását akadályozva a gyümölcs fonnyadását késlelteti.

Akinek a kiválogatásban nincs elég gyakorlata, az a gyümölcsök szortírozásában egy jól játszó mérleg segítségével és esetleg más vidékekről már kiválasztott minták alapján megszerezheti a kellő jártasságot.

Ahol a fákot nem jól gondozzák, ott a kiválogatásnál jóformán sohase akadnak diszpeldányok és csak nagyon kis mennyiségben I. osztályúak, hanem csakis II., III. és IV. osztályúak.

A diszpeldányokat kétszeresen selyempapírba kell kell csomagolni, I. és II. osztályúakat csak egyszeresen 25—30 cm. hosszban és szélességben.

Az I. és II. oszt. becsomagolt gyümölcs azután 5 kilós kosarakban faforgács közé úgy lesz bepakolva, hogy egy oldalról se dörzsölődhessék vagy zúzódhassék és az egész kosár gyümölcs 4.75—5 kg. legyen. Diszpeldányokat puhafából való vékony deszkácskákból készült ládikákba teszük olyképpen, hogy egy ládikába egyfajta gyümölcsből 10—12 db. kerüljön.

Az utolsó osztályú gyümölcsöt (*Mostware*) egyenesen vasúti kocsiba szokták hordani.

Várady József.

Vadgesztenye és makk mint háziállataink eledele.

A makkot, mint kitűnő élelmiszert sertéseink részére, mindenki ismeri; azonban felhasználható az egyéb állati eledelel is, valamint a vadgesztenye, amelynek termése nálunk rendszerint elkallódik, pedig alig árt neki a tavaszi fagy s majdnem minden évben, kivétel nélkül bő termést ad.

De hiába, mi már úgy állunk vadgesztenye termésünkkel is, mint számtalan egyéb dologgal, ami nálunk évről-évre szemétdombra kerül, ahelyett, hogy értékesítőnk s így men-

nek apró részletekben nálunk évről-évre milliók és milliókat érő termények semmibe.

A vadgesztenye, mely kitűnő tápanyagul szolgál vadállományunk részére: ugyanazt a szolgálatot megteszi háziállatainknál is.

Tejelő teheneink szívesen veszik, ha naponta egy-egy tehénnek öt kilogramm vadgesztenyét adunk, míg hizómarháink elfogyasztanak belőle naponta tiz kilogrammot, ami mindenesetre igen gazdaságos dolog, tekintve a vadgesztenye fölöttébb olcsó árát s azt a rengeteg mennyiségű eledelet, amelyet egy-egy hizónk, míg vásárra kerül, felemészt s amelyet ha egy garmadában összerakva látnánk, bizonyára annyira megijednénk tőle, hogy elmenne minden kedvünk a hizalástól, kivált olyan időben, a midőn a hizott marhának az ára a minimumra csökken.

Különösen kedvelt eledelel akkor szolgál a vadgesztenye hizóinknak, a midőn azt kellő mennyiségű répalevéllel vegyítve szolgáltatjuk számukra.

Azonban a fent említett öt és tiz kilogramm nem megy előírás számba, mert marháink szívesen megesznek több vadgesztenyét is, csak hogy akkor nem nyers, hanem főtt állapotban kell azt eledelelük közé vegyíteniük és pedig némileg langyosan, moslékszerűen és megdarálva.

De nemcsak svájci és hizó állományunk, hanem szárnyasaink is rendkívül szeretik a vadgesztenyét, különösen reggelenként és pedig megfőve.

Ily becses eleséget bírván a vadgesztenyében, gondoskodnunk kell arról is, hogy azt minél tovább eltarthassuk, mert mint tudjuk, éppen úgy, mint a szelidgesztenye, bizonyos idő alatt — a mely esős késő őszi aránylag elég rövid — dacára minden forgatásnak és szellőztetésnek, igen könnyen penészedik.

Ennek meggátlása céljából a vadgesztenyét aszalunk kell — s ezt úgy eszközölhetjük legcélszerűbben, ha kenyérsütés után a kemencében aszaljuk azt. Ilyen állapotban a vadgesztenye igen sokáig eltartható, megjegyezvén, hogy ne egyszerre daráljuk meg az egész mennyiséget, hanem legfeljebb két-három napra valót.

Az összegyűjtött makkot szintén úgy kell megaszalni, mint a vadgesztenyét s azt is meg kell darálnunk és mint ilyen, különösen jó baromfi eledelel, ha korpával vegyítve és langyosan téli reggeleken nyújtjuk azt baromfi állományunknak, a melynél kivált a tojóképeséget segíti elő.

Igaz ugyan, hogy oly tyúkok tojásainak sárgája, a melyeket télen át aszalt makkal etetünk, ezen idő alatt, a főzésnél kissé megfeketednek; de ez csak színhatás, amely az igt a legcsekélyebb mértékben sem befolyásolja.

Kredits Ödön.

KISEBB SZAKKÖZLEMENYEK.

— **A burgonya rothadása.** Igen gyakran és sajnosan kell tapasztalnunk, hogy a télire eltett burgonya, kivált ha egy kissé hibás: könnyen rothadásnak indul a pincében. Ennek legegyszerűbb ellensúlyozása céljából szükséges, hogy pincénket ős végén, száraz napokon erősen szellőztessük, így segítvén elő annak kiszáradását. A pince közepén, tehát nem a nedves falak mellett, téglából (körülbelül ötöt egymás fölé helyezve) oszlopokat állítunk, a melyre lécrácsot helyezünk el s ere ömlesztjük rá a burgonyát, melyet előbb jól megválogattunk, a hibásakat jól kiszedvén. A lécrácsozaton a burgonyát a levegő járja és sokkal biztosabban eltartható némi szellőztetés s egy-kétszer való megforgatás és megválogatás mellett, mint bármely más módon és különösen elkerülhető ama káros körülmény, hogy a burgonya a pince talaján fekszik vagy homokon, amely soha nem száraz, mert ha még úgy kiszáritottuk is, azért az pár nap múlva megnyirkosodik s ha a burgonyának

csak a legcsekélyebb hibája volt is, az azonnal rothadásnak indul; de rothadásnak indul az egészséges is, különösen akkor, amidőn a falmellett van felhalmozva. A kiválogatásnál ne sajnáljuk mindazt félre rakni, amelynek legcsekélyebb hibája van is, mert azokat a példányokat értékesíthetjük vagy az állatoknak eledeleiben, vagy ha nem annyira hibásak. úgy egyéb konyhai célokra is; de ha benne hagyjuk őket a rakásban, úgy biztosan lehetünk a fölől, hogy teljesen tönkre mennek s emellett még más, egészséges gumókat is megrothasztanak.

— **Fiatal ökrök hizlalása.** Ha nem szesgyárakban hizlalunk ökröket vagy nem oly nagy gazdaságokban, a hol egy-egy terményág nagy mennyisége kívánja azt meg, hogy fel-etetése és elfogyasztása céljából hizlaljunk vele marhákat, hanem a hizlalással kisebb gazdaságokban foglalkozunk: igen gyakran felmerül a kérdés, hogy vajjon mely anyagok azok, amelyek legalkalmasabbak a hizlalás céljaira s milyen mennyiségben adjuk azt hizó ökreinknek, hogy sem pazarok ne legyünk sem pedig keveset ne adjunk. Többféle adat és tapasztalat összegyűjtése és összevetése után ajánlhatom a következők betartását: Fiatal ökrök hizlalására az első hat hétben, ezer kilogramm élősúly után, naponként tiz kilogramm hereszéna, öt kilogramm közönséges réti széna, hat kilogramm szecska, 50 kilogramm répa, 5 kilogramm kukoricadara vagy napraforgópogácsa és egy negyed kilogramm lenmagliszt kitűnő keveréket ad s azt belátásunk szerint felosztva és keverve adjuk az állatoknak, a hogy legjobban szeretik. A második hat hétben ugyanolyan mennyiségű széna, here és répa mellett öt kilogramm szecska, hat kilogramm kukoricadarát vagy napraforgópogácsát, háromnegyed kilogramm lenmaglisztet használunk fel. Végre a hizlalás utolsó szakában, ugyanolyan mennyiségű széna, here és répa mellett négy kilogramm kukoricadarát vagy napraforgópogácsát, három kilogramm zabot darálva és egy kilogramm lenmaglisztet adjunk az állatoknak, a szecska helyett pedig, ha kívánják és szívesen eszik, némi korpát is.

— **A tyúkok hizlalása.** Egészesen nagy szemű tengerit darával öröltetünk s 100 darab egyéves tyukra az első 5 nap alatt naponta 10 klg. száraz darát veszünk, melyet kétrészesre osztva, a felét a reggeli, felét az esti etetésnél használjuk fel. A felhasználás úgy történik, hogy öt kiló darát az etetés előtt két órával forrásban levő 3 liter vízzel leöntünk s ez kihülve egy egyenletes megkeményedett tömeget képezett, melyet közvetlen az etetés előtt 2 liter friss teljes tejjel (jó a lefőlőzött tej is) feleresztjük s péppé keverjük. Ezen pépből az első adagolásnál csak keveset, adunk, mert sok tyúk nem szereti, mert nem ismeri, a midőn azt látjuk, hogy a tyúkok még enni óhajtanak, ismét 1—2 kanálnyi adunk eléjük. Az etetés reggel 6 órakor és este 4 órakor történhet. A 6-ik naptól kezdve a szükséghez képest több darát és tejet használunk. A tyúkok 1—2 napi etetés után rendkívül kedvelik ezen izletes takarmányt.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **XIV. tenyészállatkiállításunk** szakszerű bírálata a kiállításon bemutatott nagyszámú és nagy fejlődést tanúsító tenyészetet gondos vizsgálata és összehasonlítása alapján, képekkel és illusztrálva a legközelebb, lehetőleg — ha a kiállításról készült fényképfelvételek elkészülnek — a jövő számban fog megkezdődni. Ez a bírálattal részrehajlatlansága és lelkiismeretes szigorúsága dacára hazarészünk — különösen szarvasmarhatenyésztésének magas színvonalát fogja úgy, miként azt az ideai fényes

sikerű kiállítás tette, szemléltetően és tanulságosan bemutatni.

A bíráló bizottságok által egyeseknek odaitelt díjak közül még néhány föl nem vétetett, felhivatnak tehát az illetők, hogy ezirányú jogos igényeiket minél előbb jelentsék be. Ugy az állat-, mint a gépkiállításán disz- és dicsérő-oklevéllel kitüntetettek névsorát lapunk legközelebbi számában fogjuk leközlölni.

— **Komlótelepítési tudnivalók.** (Allami komlókaró.) Egy erdélyrészi állami erdőterületen e télen *fenyő komlókaró* termelése szándékolatván: a kolozsvári komlótermelési szaktanár szivesen veszi előjegyzésbe a reflektánsokat október hó 20 ig, midőn is felsőbb helyen bejelenti a szükségletet. Jó lesz tudatni a neven kívül a szükséglet darabszámát, lakhelyet s vasúti leadó állomást. Miután az idén jó komlóárak nyomán szélesebb körben látszik megindulni a komlótelepítés s a komlótanár a tanácsait a helyszínén kikérő termelőket a hó leeséseig a jelentkezés sorrendjében keresi fel: célszerű, ha a gazdaközönség a telepítési szándékot mielőbb bejelenti. Ugyanannan két komlótermesztési füzet is megküldetik bárkinek, ha a kérő levélhez 20 filléres postabélyeg mellékelte. Bizonyos vidékenként a *komlófajta* egységesítése okából, úgy régi komlóskertek felújítása, mint új telepek beültetése okából szabályszerű kérvényre a földművelésügyi magy. kir. miniszterium eddig évenként 28.000 30.000 darab finom komlódugványt osztat ki. Ugyanott a fent jelzett szaktanár közreműködése is kikérhető.

— **Komlóárak.** Nürnbergben részint a bő termése való kilátások, részint az angolországi bevásárlások kimaradása folytán, a komlót szeptember elején igen olcsón vásárolták, a Saazban fizetett árakhoz képest. Az árjegyzés volt:

piaci áru prima	szépt. 1.	szépt. 4.	szépt. 12.	szépt. 18.
württembergi „	118—125	135—140	140—150	150—160
spalti „	155—165	165—175	170—175	175—183
spalti „	—	180—190	190—200	230—250

Az árak 50 kilónként és márkában értendők. A jobb migőségű *spalti* (bajor) komló ára a szeptember 19 iki jelentés szerint erősen emelkedik, sőt Spaltban már 300 márkát is fizettek 50 kilóért.

A magyarországinak megfelelő és jobb minőségű komló ára tehát Nürnbergben 50 kilónként 150—180 marka, amely métermázsánként 360—430 koronának felel meg.

Saazi komló	100 kilónként	768—800 K
Auschai piros komló	„	520—552 „
Stájer	„	440—460 „
Magyarországi prima	„	440—448 „
„ II. oszt.	„	320—360 „

A *segesvári komlószövetkezet* szeptember 18-iki jelentése szerint a komló ára 50 kilónként 190—225 kor. volt. E. hó 13—20-ika közt igen sok nedves komlót vittek a nürnbergi piacra, ami lenyomta a közepes minőségek árjegyzését és a kontinens összes piacain árpangást idézett elő.

Erdélyben már alig van 20% eladatlan komló, az Alföldön azonban még körülbelül 50%, mert az óriási szárazság miatt a komlót nem lehetett zsákolni és forgalomba hozni. Erdélyben idáig körülbelül 100 kg. 450 korona volt a tegmagasabb eladási tétel.

Az *osztrák földművelésügyi miniszterium* jelentése szerint Ausztriába általában igen gyenge, mennyiségre jóval csekélyebb a tavalyi gyenge termésnél, a minőség azonban többnyire jó.

— **Gazdasági tanítók jutalmazása.** A Szolnokdobokai Gazdasági Egylet gazdasági ismétlőiskolában működő tanítók jutalmazására 100, 90 és 80 koronás jutalmakat oszt ki, ezekért jövő év március 30 ig kell folya-modni.

— **Székelyföldi gépkiallítás.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület (október 10. és 11-én) rendez kiállítást, melyben részt vesz

nek az ország legelsőrendű gépgyárosai és gépimporteurjai, hogy módot nyújtsanak a tanulni szerető székelynépnek a tanulásra és okulásra. A kiállítással kapcsolatosan *Bernát István* előadást tart a székelynép hitelviszonyairól; a működésben levő gépeket ismertetni fogják elsőrendű szaktekintélyek.

Kühne Ede, Hoffner és Schrantz, Weiser J. G., Kalmár Zs., Propper Samu, Nicholson, Ganz és Társa, Ballai és Herbst gépgyárosok, a resiczai gépgyár, a Magyar mezőgazdák szövetekezete ekéket rétborona és gyalukat, hengereket, vetőgépeket, trieuróket, kettős rostatisztító és zsákoló szerkezettel bíró cséplőgépeket, szelelő rostákat, kézi és fogatos Planetkapálókat, szecsakavágókat, répvágókat, házimalmokat a legjobb szerkezetű kézi gazdasági eszközöket.

Az október 9-ig előre jelentkező vendégek elszállásolásáról a rendező bizottság gondoskodik. Mindennemű felvilágítással a gazdasági egyesület titkári hivatala szolgál.

— **A szatmári gyümölcskiállításon** *Daranyi Ignác* földművelésügyi miniszter rendeltére a szinyérváraljai állami szőlőtelep is részt vesz és bemutatja a Szatmár vármegyében divatos helytelen szőlőmetszéseket és ezzel szemben demonstrálni fogja a helyes eljárást. Ugyancsak a miniszter rendeltére a kiállításon állandóan üzembe lesz a földművelésügyi miniszter minta-aszalója. A kiállítás a Kossuth-parkban lesz. A kiállítási épületeket most emelik föl. Lesz élőfa-, virág- és mézkiállítás is a gyümölcskiállítás mellett, Szatmár, Nagybánya és Nagykároly városok kolektív kiállításokkal vesznek részt.

— **Székelyföldi ásványvizek kivitele.** A kereskedelemügyi miniszter, illetőleg az államvasutak igazgatósága Sándor János székelyföldi miniszteri megbízott előterjesztésére mérsékelt díjtételt eszközölt ki a romániai vasutakon a székelyföldi ásványvizek szállítására. E díjmérséklés előre láthatólag lehetővé fogja tenni, hogy a székelyföldi ásványvizek, melyek a nagy távolság folytán a nyugattól s az ország belsejétől is jóformán el vannak zárva, a keleten és pedig főképp Törökországban és Dél-Oroszországban értékesítsenek. A székelyföldi miniszteri kirendeltség most foglalkozik a díjmérséklés alapján egy keleti ásványvíz-export kísérletével, a mi ha sikerül, új kivittelt s új jövedelmi forrást nyit a székelyföldnek.

— **A kolozsvári m. kir. gazdasági tanintézet** 1903—1904. tanévre a beiratás október hó 1—8-ig terjedő időben tart.

Felvehetőek rendes hallgatónak, a kik kereskedelmi akadémiát végeztek vagy legalább hat gymnásiumi, reáliskolai, vagy polgáriskolai osztályt sikeresen végeztek (a polgári iskolai bizonyítványban valamennyi tantárgy legalább »jó« osztályzatú kell legyen) földmives iskolát jól végzett tanulók is felvétetnek; ha előbb a középiskola négy osztályát végezték.

Az első tanévre csak 40 hallgató vétetik fel a jelentkezés sorrendjében és valamennyi első éves halgató — azokat kivéve kiknek szülei Kolozsvárt laknak — a tanintézeti konviktusban kell lakjon. Konviktusi díj az első éveseknek az első félévre — előre fizetendő — 225 korona, ezenkívül tandíjban, tankönyvekért, kertieszközökért és egyébért 80 korona körül fizetendő a beiratáskor.

A másodéves és harmadéves hallgatók beiratására október 5—8 közti időben jelentkezhetnek. Ezek beiratási díja 58 korona illetőleg 52 korona. *M. kir. gazdasági tanintézet igazgatósága.*

— **Uj gazdasági lap.** A székelyföldi mezőgazdaság és közzgazdaság kérdéseinek tárgyalására »*Székely Gazda*« címen *Mika Ottokár* kir. járásbíró szerkesztésében Sepsz Szt. Györgyön új gazdasági lap alakult. Örömmel üdvözljük ifju lapársunkat és reméljük, hogy kitűzött céljának képes is lesz majd megfelelni.

— **A bevándorlás megnehezítése Amerikába.** Az Egyesült Államok évről évre súlyosbitják a bevándorlás feltételeit, abból in-

dulva ki, hogy saját munkásainak keresetét rontja a népek túdulása Amerikába. Junius közepén újabb rendelet lépett életbe Ellis-Islandban, a mely ellen a kivándorlók keservesen panaszkodnak. Az új rendelet a bevándorlók *orvosi vizsgálatára vonatkozik.* Ezideig a partraszállókat két orvos fogadta s ha gyanus jeleket vettek észre, az egyik szemhéját feltölték, hogy netáni szembetegséget felfedezzenek. Ez a vizsgálat eddig csak egyesek és nevezetesen déli országokból jövőekkel szemben jött alkalmazásba. Junius közepétől fogva minden bevándorlónak mindkét szemhéját e y pálczikával felszorítják. Ez az eljárás nem csak hogy fájdalmas, de hosszadalmas is. S valósággal, mint a marhacsordát, úgy terelik a bevándorlókat vasrácsossal kerített helyiségekbe és szorítanak százakat szűk helyekre és maradnak addig, míg a bizottság minden egyest alaposan megvizsgál, kikérdezett s ekkor aztán felveszik őket az emigránsok vonatára, a mely viszi őket rendeltetési helyükre. A visszatartottak a szigeten maradnak szigorú őrizet alatt és a legközelebbi vonattal visszatuszkolják őket Európába, ha csak nem szüleikkel lépnek amerikai földre.

— **Rozsdás tejkannák káros hatása.** A gyakorlati életben ismételtelen előfordult, hogy a rozsdás tejkannákban szállított tejből készült vaj minősége sokat vesztett jóságából. A tej ugyanis bizonyos visszataszító fagyúízűt kap, mely a tejben oldódó tejsavas vas képződéséből ered. Az olyan tejben, mely 2 napig volt ilyen rozsdás edényben. literenként 10 mg. vas volt kimutatható, míg 5 napon keresztül már 140 mg.-ra is felugrta a vas mennyisége. Az ilyen tejből készült vajnak fagyús szaga és íze van, míg ha teljesen tiszta, sima edényben tartják a tejet hosszabb időn keresztül is, a belőle készült vajnak mindig friss, kellemes és kifogástalan íze van. Éppen ezért a tejszállításoknál mindig nagy gondot kell fordítani az edények sértetlen voltára.

Magyar Jelzálog-Hitelbank

Képviselesége Kolozsvártt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

Az intézet alaptőkéje 40 millió korona.

4%-os és 4½%-os

Záloglevélkölcsönöket

nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 4-95 százalék,

nagyobb városokban fekvő házakra 42½ évi törlesztéssel 5-25 százaléknál évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4½%-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-35 százalék és nagyobb városokban fekvő házakra 42½ évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet

bizalmi férfai adnak véleményét. (1001.)

A bank képviseleségénél kaphatók 4% és 4½%-os záloglevelek, 3%-os és 4%-os nyereségmentes

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLozsvÁRTT
Deák Ferenc-utca (ezelőtt: Belközép-utca) 37. sz. alatt (Korbuly-ház) olesó jelzálog és váltókölcsönöket nyújt és **BETÉTRE 5 SZÁZALEK KAMATOT AD.**

A legizlősebb fényképek és nagyítások készülnek **Ferenc és Társa** műtermében **Kolozsvár, Weselényi-Miklós-u. 15. sz. alatt.**
22 — **Jutányos árak, pontos kiszolgálás.** — 11 —

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETÉ MELLETT:

Felölő szerkesztő és kiadó:
TOKAJI LÁSZLÓ.

Társzerkesztő:
JAKAB LÁSZLÓ.

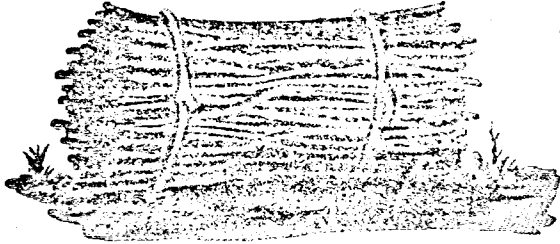
Segéd-szerkesztő:
BERBER ERNŐ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

1210.

Pályázat szőlőoltóvesszők szállítására.

A vezetésem alatt álló *csalai* és *barackai* állami szőlőtelepek jövő tavaszi szőlőoltóvessző szükségletének szállítására pályázatot hirdetek.

Szükségesek lesznek: *Furmint*, *Olassrisling*, *Ezerjő*, *Zöldvettelini*, *Járdovány*, *Kövérszőlő*, *Rajnai risling*, *Tramini*, *Fehérburgundi*, *Zöld-sylváni*, *Kadarka*, *Blaufränkisch* (Nagyburgundi) és *Cabernet*. A szükséglet vagy másfél millió 6-10 m/m. vastag szokvány minőségű vessző. Ajánlatok csak teljesen fajtiszta, kifogástalanul beérett és betegségmentes vasszél, másik fele tavasszal lesz

tes vesszők szállítására teendők. A vesszők szállítandó.

Az ajánlatok csomagolás nélkül szalma közé waggonba rakva teendők; esetleges külön csomagolásért 80 fillér számítható.

A bélyegköteles ajánlatok folyó hó végéig alolirothoz nyújtandók be. Aradon, 1903. szeptember 12-én.

Kosinsky Viktor, s. k igazgató.

Haszonbérbe kiadó

1904. évi január hó 1-től kezdve

Szolnok-Dobokamegye, deési járás, Retteg községben, közvetlen a vasút mellett, Gróf Bethlen András örökösei tulajdonát képező, 530 kat. hold kiterjedésű uri birtok, 7 szobás uri lakás parkkal, 250 hold szántó, 100 h. rét, 150 h. kaszáló, 3 hold szőlő, gazdasági épületekkel teljesen felszerelve, jó karban. Feltételek megtudhatók: gr. Bethlen András örökösei uradalmi intézőségénél Bethlen, Szolnok-Dobokamegye. 1209.

A világ leg-tökéletesebb **Beszélő gépe!**

1200.

Világhírű Mascagni Record Comp. grammophonjait és fonographjait csekély havi részletekre szállítjuk. Havi részlet 4 koronától feljebb. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. — Erdély-részi főképviselet: „**KORVIN MÁTYÁS**” — Erdélyi Könyvkereskedő Részvénytársaság. — Kolozsváron, Deák Ferenc-utca 21. sz. Hangszer osztály. — A gépek ugyanott megtekinthetők.

Mezei egerek
tömeges és biztos kipusztítására ajánlom az általam készített és ma eddig is sok előkelő uradalmakban, nagyobb gazdaságokban, ugyszinté több községekben a legjobb sikerrel használt

egérmérget
labdacsk alakban, eddigi tapasztalatok szerint 1 holdra 1-2 kiló elegendőnek bizonyult, 100 kiló ára 90 kor., 50 kilós lada 6 kor.

SIPÓCZ ISTVÁN
gyógyszerész
Pécsett, (Barany megye).

Megrendeléshez hatósági engedélyt kérek mellékelni.

1197

Cickekelt
mindennemű nyomtatványhoz
szép kivitelben
pontosan és olcsón

Készít: **Fischer József**
Hódmezővásárhelyi Művelődési Központ
Budapest
Kossuth Lajos utca 5. szám

Videki megrendelések pontosan
szolgáltatnak.

1011.

SZIVATTYUK MÉRLEGEK,

minden neme; házi, nyilvános, mezőgazdasági és ipari czélokra
Legjobb gummi- és kender-tömlők.
1128 Mindenféle csövek, csapok stb.

legújabb javított rendszerű ti edes futósúlyú és hidmérlegek fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari czélokra. Embermérlegek, mérlegek házi használatra, barometer-merlegek. Betéti-társaság szivattyu- és mérleggyártásra.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. **W. GARVENS, Wien,** I., Wallfischgasse 14. sz. Schwarzenbergstrasse 6.

Ullmann Ferencz Czim- és Czimerfestő
Egyedüli erdélyrészi
Diszító műterme, Horgany- és Érc-czimtábla Öntődéje.
Kolozsvárt, Rákóczi-ut 14. sz. Telefon 471. sz.

Készít mindennemű horgany és érczöntésű felirat-táblákat, u. m. községjelző útjelző, tilalmi és egyes ajtó felirati táblákat a legjobb anyagból és kivitelben; valamint elvállal és készít: fogadtatások diszítéseit, egyleti, templomi és diszlobogókat bármily kivitelben, ugyszintén diszítési tárgyak, lobogók, czimerek stbik kölcsön is adatnak.
Videki rendelések azonnal intéztetnek. 1162

HUBERT J. B.

pezsgőbor-pinczéi
POZSONY.

Különlegességi jegy:

GENTRY-CLUB a budapesti orsz. kaszinó pezsgője.

Kapható minden jobb vendéglőben és kávéházban.

1069.

Kishirdetések felvételnek (minden héten csütörtök délig): a kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Petőfi-utca 7. sz., emelet.

Előre fizetendő
KIS HIRDETÉSEK.

Levélbeli tudakozásokra felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz-levélbélyeg mellékelteik.

Ezen rovatban minden 20 cm, vagy ennél kisebb területű — 50 szóig terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiségen felül minden szó 4 fillér, vagy minden cm. 5 fillér. Tudakozásoknál csak a kishirdetések számára kell hivatkozni. Támpéldány csak egy küldetik.

Különfélék.

B. Bak Lajos

Ó csász. és kir. Fensége Klotild főhercegnő udvari szálítója és az arany koronás kereszt bír... tokosa ...

műbutor- és épület-asztalos munkák és parquette gyári üzlete Kolozsvárt.
Alapított 1869-ben. 1039.

Gazdasági ellenőrkeregetik nagyobb erdélyi uradalomban. Megkívánatik, hogy a pályázó tapasztalt gyakorlati gazda, javakorbéli, nagyon erélyes ember legyen, aki főként az állattenyésztéshez jól értsen. Pályázhatnak nős vagy nőtlen egyénnek, akiknek azonban saját magukat kell élelmezniök. Jávadalma-zása körülbelül a következő:

500 K. készpénz,
12 mm. gabona,
1 hold teugeri vetés,
1 tehén és 2 tiúó tartás,
8 szekér tűzifa,
lakás és veteményeskert.

Bizonyítványmásolatokkal felszerelt és kellő referenciák megjelölésével ellátott pályázatok az **Erdélyrészi Gazdasági Egyesület titkári hivatalához** küldendők (Kolozsvárt, Petőfi-utca 7.)

Hantz Sándor
— könyvkötő —
Kolozsvárt, főtér 9.

Külföldön szerzett tanulmányaim és üzletem személyes vezetésem kedvező körülményei folytán minden megrendelésnek pontos kiszolgálással **előnyös** árat teszek eleget. 1213

Sovány és hizott sertések legjobb értékesítésére alánljuk **Bauer B. Gyula** céget Budapest, VIII. kerepesi-út 73., ki levélbeli megkeresésekre mindenkor díjtalanul szívesen válaszol. 1046.

Eladó Tölgy-makk termés!

Homoród-Hévízen (Nagy-Küküllővármegye.) Id. gróf Haller János. 1207

Sárgahüvelgü Mont d'or bab

(karóbab) bármely mennyiségben megvételre keresetlik. Cim a kiadóhivatalban. 1206

CIMBALOM részletre is olcsón kapható.

Melyről nagy képes árjegyzéket bérmentve küld **Varga Pál** cimbalomgyártó. Makó, saját házából. **Cimbalmozni** a leg hamarabb megtanuló és öntanulási, saját kiadásomban megjelent, cimbalomiskolából, melynek ára 4 kor. helyben, utánvétellel 70 fillérrel több. A megrendelő saját keze írása szükséges. **VARGA PÁL** cimbalomgyártó. 1182

DUNKY FIVÉREK

— os. és kir. udvari —
Fényképészek,
Mátyás király-tér 10. Gr. Wass házában levő

fényképészeti műtermeket megnagyobbítva ujonnan építették és a kor minden igényeit kielégítőn fényesen berendezték s kéri a n. ó. közönség további pártfogását. 1127.

Bajor I.
angol férfi-szabó műtermében
KOLOZSVÁRT,
Wesselyni Miklós-ú. és Mátyás király-tér sarok, Hintz-ház, bejárat Wesselyni ú. felől — a legújabb minták szerint és legjobb szövetelekből r. ud. kívül jutányosan vállalatunkból r. ud. és díszítőanyag, valamint gazdasági ruhák! 1120

VALÓ-
di francia különlegességek (gummi és halhólyag, ugy-szintén összes női övszerek) F. Bergnand fils leghírneve-sebb parisi gyárosától legelőnyösebben beszerezhetők
POLGÁR SANDOR-nál BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 50. sz. Részteltes képes árjegyzék ingyen. Ezen hirdetés beküldése esetén 15% engedmény. Kivágatott az „Erdélyi Gazda”-ból. 1204.

Mótor-benzint minden fajsúlyban és mindennemű motorhoz alkalmasat jutányosan szállít a **Kőolajfinomító-gyár Részv.-társ.** brassói gyarából. Megrendelések a brassói irodába intézendők Benzin adómentességére vonatkozó eljárást illetőleg, a kellő felvilágosítás ugyanott készségeggel megadatik. 1032.

Egy levelező lapon kérjen mutatványszámot a **„Baromfitenyésztés”** című képes hetilapból. E szakfolyóirat felőleli a gazdasági és sportbaromfi-, éneklő és disznadár-, galamb- és házinyúl-tenyésztési kérdéseket. **A baromfitenyésztés mindenné ágáról közölt nagyszámú cikkeit mindig a legjellegesebb tenyésztők írják.** A lap hetenként 16 oldal terjedelemmel jelenik meg s az ország minden részében el van terjedve. Szerkeszti: Hreblayné Dedinszky Adél. 1149. Előfizetési ára: egész évre 8 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Csömöri-út 5.

Az 1896-iki országos kiállítás alkalmával kitüntetve!
Léber Gyula első erdélyi sodrony-szövetfonat, kerítés és ruganyos acélsodrony ágybetétek gyára **KOLOZSVÁRT, Egyetem-utoza 12. szám.** Telefon 439. szám.

Olcsó kerítések! Ajánlja minden e szakmába vágó munkáit, ugymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sirhelyek stb. bekerítéséhez **gépfonatait, dísz-kerítéseit és díszkaput,** továbbá pince, padlás, felsővilágossági, magtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, majorsági udvarok sodronyfonattal való bevonását, áthányó rosták, szén, koks, kavics, porond válogatáshoz, szikrafogó cséplő-és egyéb gépekhez, sodrony ágybetétek (matracok) 1168.

Gazdák Biztosító Szövetkezete
BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
ugyis mint a
Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége
Alakult 1900. erkölcsi támogatásával. Alakult 1900.

Biztosítéki alap:
Kormány hozzájárulásával . . . . . 400.000— K.
Alapítványok . . . . . 1268.120—
Tartalékok . . . . . 190.400—
Összesen 1.858.520—30 K.
Első évi felesleg 90.349— K.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint. Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből ugy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4% os díjvisszatérítést kapta. Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványal és felvilágosítással minden irányban készségeggel szolgál. 1013 **az igazgatóság.**

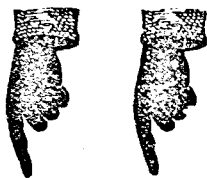
SIMONFFY ISTVÁN mezőgazdasági gépgyára, vas- és fémöntődéje Kolozsvárt, Kultúrda-u. 48. szám. Telefon 85. sz. Kívánatra árjegyzék és költségszámítás bérmentve küldetik. 1038

Pénzkölcsönt leggyorsabban lebonylit titoktartással, legelőnyösebb feltételekkel, gazdaszoknak, hivatalnokoknak, éves lakóknak vidékre. **Kölcsönöket betá-lázasra** minden irányban a legmesszebbmenő előnyök és kedvezményekkel közvetit igen rövid idő alatt, olcsó kamattal mellett **KANITZER REZSÓ** bankbizományos. BUDAPEST, VII. Kertész-u. 50. l. em. 7. Válaszbélyeg melléklendő. 1198

HIRMANN FERENCZ rézárugyár
Budapest, VII., Csányi-utca 9.
Készit kifogástalan szerkezetű toló és körforgó borszivattyukat, bor és sörcsapokat, szabadalmazott pontosan adagoló szénkéng feckendőt, mindenféle szerkezetű permetező alkatrészt, légnymásu sörkimérő készüléket és sörszivattyut, hordózákat, valamint a pincegazdászathoz szükséges összes rézakatrészeket, ugyszintén mindenféle öntvényeket stb. Alapitva 1880. 1118.
Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök.

Restitutions
Kwizda féle Fluid.
Cs és szub. mosóvíz lovak részére. 1 füveg ára 2 korona 80 fillér. — 40 évóta az udvari istállókban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb munkánál elő-és utóerősítől, fizamoknál, inak merevségénél stb. az időmítésnél kiváló munkára képesíti a lovakat. Csak a lenti védjeggyel valódi. Kapható Austr. — Magyarország valamennyi gyógyszerüzletében és győgyfüréske-désében. Foraktár. Kwizda Ferencz János kerületi gyógyszerész, Kornouburg, Bécs mellett. Cs és kir. osztr. magyar, román királyi és bolgár fejedelmi udvari szállító.

Már

1 koronáért

50.000

korona nyerhető.

ORVOS-

SORSJÁTÉK

BUDAPEST, IV., Váci-utca 17/a.

Már

1 koronáért

50.000

korona nyerhető.

Főnyeremény **50,000** korona ért.

Egy sorsjegy ára 1 korona.

Miután a húzást már október elején megtartjuk és a sorsjegyek nagy kelendőségnek örvendenek, ennél fogva tisztelettel kérjük, hogy a sorsjegyek bevásárlásával ne tessék késni, hanem nagybecsű megrendelését szíveskedjék lehetőleg azonnal elintézni, mert a **húzás már**

folyó év október hó 10-én lesz.

Orvos-sorsjáték központi irodája:

Budapest, IV., Váci-utca 17a.

Sorsjegyek a következő bankházakban kaphatók helyben: **Erdélyi bank és takarékp. r. t., Havas Lázár, Kolozsvári koronabank r. t., Leszámitoló és Pénzváltó bank erdélyrészi fiókoszt., Szántó B. és G., Zsilinszky Antal,** továbbá minden dohánytözsdében és minden vidéki városban.